

Paměť starce

Klára Pejchlová (2. místo v I. kategorii)

Říkají, že jsem starý. Prý už nejsem k ničemu. Ale žádná z těch malých křehkých bytostí si ani nedokáže představit, čeho všeho jsem byl svědkem. Z počátku života si pamatuji pouze dřevěnou chatrč s vylámanými skly v oknech. Když jsem trochu povyrosl, vynesli mě ven a já poprvé v životě spatřil slunce jasné, krásné a oslnivé. Jeho paprsky mi do všech listů i tenkých větví vlily novou energii a já dosáhl během půl roku výšky metru a půl. Tehdy mne lidé odnesli na rozlehlou kvetoucí louku za městem a tam mě zasadili do opravdové země.

Otevřel se mi celý širý svět. Kolem poletovali motýli, musel jsem se vzepřít opravdovému poryvu větru. Dodnes si pamatuji to zvláštní šimrání, když se v mých kořenech usídlila rodinka ploštic. Psal se právě rok 1918, tak to stálo na mohutném kamenném památníku, který ukotvili kousek ode mě. Oba společně jsme měli navždy připomínat hrůzy války i symbol nového lidského státu. Zpočátku pro mne bylo vše nové. Už žádná podpěra, jako malé dítě pokoušející se o první krůčky, jsem se musel odlepit od něčeho, co mi pomáhalo držet stabilitu a rovnováhu. Už žádné pravidelné zalévání. Kořeny jsem byl nucen prodloužit až na trojnásobek, abych dosáhl na vodu, zdroj života. Ale jinak bylo tohle místo mým rájem. Poslouchal jsem okolní mladé i věkem sešlé stromy a obdivoval příběhy, které vyprávěly.

Následujících dvacet let jsem rostl a sílil, až nebyl v okolí žádný, který by se mi vyrovnal, nebo mě dokonce zastínil. Ovšem časy se měnily. Dříve ke mně chodili lidé zavzpomínat na padlé blízké, děti běhaly se smíchem kolem kmene a jásalý radostí, když se jim podařilo vylézt výš do mé koruny než minule. Ti všichni se ale objevovali čím dál méně a postupně se tu přestali ukazovat úplně. Měli totiž starosti. Obávali se přicházející války. O dva roky později přišli lidé se sekerami a jich zuby se zakously do mého kmene. Nemohl jsem se bránit, a tak jsem pouze odolával mukám, které mi tím působili. Záhy se ukázalo, že mne nechtěli pokácet. Do mého obrovského dřevitého těla vytesali dutinu, do které se při troše námahy a krčení mohli vejít dva lidé. Pak odešli. Další roky jsem sloužil mnoha lidem jako skryš, ale nevadilo mi to. Tak jsem v malých dutinách v koruně poskytoval celý život útočiště veverkám, datlům i strakapoudům, tak jsem nyní nabízel i přesto, co mi udělali, přístřeší lidem. Ptáte se, zda jsme to mohl nějak ovlivnit, zda jsem mohl něco udělat? Ano, mohl. Nechat dutinu zarůst novým dřevem, zkroutit se tak, že by se dutina pro dvě osoby změnila v malinkatou puklinu. Ale nic z toho jsem neudělal. S vypětím všech sil jsem se stal jejich ochráncem, který jako bájný atlas držel obrovskou tíhu klenby nad nimi.

Jednoho dne přiběhl malý rozčuchaný kluk s hadrovým panáčkem. Na klopě otrhaného šedého měl žlutou hvězdu. Foukal silný vítr, až se klučina kymácel ze strany na stranu. Zalezl do mé skryše a schoulil se do jejího závětrří. Netrvalo dlouho a na louce se objevili tři muži v uniformách. Na bicepsech se jim skvěla červeno-černo-bílá značka. Nechápal jsem, proč mají lidé potřebu stále se nějak rozlišovat a dělit, z mého pohledu vypadají všichni stejně. Muži v uniformách pochodovali k památníku a jejich těžké kovové zbraně cinkaly o přezky na opascích. Vysoký muž v čele něco zakřičel v řeči, kterou jsem dosud nikdy neslyšel. Zbylí dva se nohama zapřeli do země a památník vyvrátili. Velitel si přes rameno sundal pistoli, nabil a s ohlušujícím řevem spustil palbu. Ačkoli byl kamenný základ pevný, písmo oslavující hrdé Československo bylo již po chvíli nečitelné. Další dva se přidali ke svému veliteli a zasypávali desku ohňostrojem kulek, dokud písmo i jakékoliv důkazy, že se jedná o památník hrdinství a ne o pouhopouhý obyčejný buližník, nezmizely úplně. Byla to pro mne velká rána. Ten lidmi upravený kámen tu se mnou byl odjakživa a nepochybně to těžce zasáhlo i lidi žijící v československé vesnici. To jsem ještě nevěděl, že tou dobou už žádné Československo neexistovalo.

Zatímco ti barbaři ničili mého dávného přítele, snažil jsem se odvrátit svou pozornost jinam a najednou jsem si všiml, že kus od mého kmene leží v trávě malá hadrová loutka. V tu chvíli mi došlo, že patří malému chlapci, který se vyděšeně skrývá v hloubi mého těla. Pochopil jsem, že uniformovaní by chlapce neměli najít, chtěl jsem ho ochránit, a proto jsem se rozhodl obětovat jednu ze svých větví. Při příštím silném poryvu větru jsem zapojil veškerou svou sílu i energii a svou mohutnou větev přímo nad panáčkem se mi podařilo odlomit. Větev spadla s duněním zem přímo na hračku a díky bohu tohle sebeobětování nepřišlo nazmar a vyneslo kýžený efekt. Všichni tři muži v uniformách se vyděsili a uskočili stranou, i když byli od místa dopadu dostatečně daleko. Přesně jak jsem předpokládal, vojáci dostali strach, že by se mohlo zřítit i celé mé chatrné tělo, a ani je nenapadlo přiblížit se k dutině. Velitel znovu něco řekl svým poskokům, všichni tři se otočili a se skučením větru v zádech se začali vzdalovat.

Chlapec však stále nevycházel ven. I přes tíhu strachu usnul a probudil se až dalšího dne ráno s pláčem nad ztracenou hračkou. Bylo mi jasné, že ho nenapadne hledat pod větví. I když mi jej bylo líto, byl jsem rád, že se může radovat z nového dne. Počasí se trochu zlepšilo a hoch odběhl pryč. Netrvalo to už ani dva roky, a lidé přestali využívat mé skrýše. Neměli důvod, válka skončila, obyvatel v blízké vesnici ubylo.

Osaměl jsem. Ne však úplně. Malý hoch ke mně vždy po roce přijížděl a já pozoroval, jak roste, sílí a stává se z něj muž. Pomáhal mi šedou hustou tekutinou zacelit rány, stavěl podpěry, když už hrozil pád další větve. Ale i přesto jsem cítil, že tak jako lidi, vyčerpala válka i mne. Vykotlaný kmen i odlomená větev mne hodně vysílily a už nikdy jsem nevzkvétal tak jako kdysi. Uplynulo mnoho let, z chlapce se stal starý muž a činilo mu čím dál větší potíže trmácet se dalekou cestou ke mně. A mně nastaly znovu krušné časy. Dřevěné trámy, které podepíraly mé vyčerpané tělo, držely čím dál méně a já chátral.

A nyní jsou tu lidé zase, tak jako před lety, nyní ale netřímají v rukách sekery. Jedou ve velkých kovových strojích, proti jejichž zubům vypadá sekera jako malá rybka. Jejich záměry jsou tentokrát jasné. Chtějí ničit. Kolem mého kmene stojí drátem přivázaní čtyři barevně oblečení lidé. Drží se za ruce a něco skandují. Já však nevěřím tomu, co se děje. Kolik lidí jsem během velké války zachránil? Kolika lidem jim poskytl úkryt a přístřeší, i přestože mne tato rasa donutila trpět a znetvořila? Chtěli byste snad zabít válečného veterána, který v časech strachu a nejistoty pašoval ostatní lidi z nebezpečí? Ne, těmto lidem udělujete zásluhy, tak proč nemám já právo na to nejobyčejnější, co byste mohli dát? Na život. Mé letokruhy jsou tak jako paměť starce živoucím důkazem a památkou těch dob. Copak chcete tohle vše zničit?

V dále vidím pohyb. Někdo přichází. Nad horizontem vidím mého starého přítele, kulhajícího a opírajícího se o mladíka, který je mu ve tváři nesmírně podobný. Starý muž se snaží překřičet skandující lidi. Přichází ke stroji a s odhodláním ve tváři nutí řidiče kovového obra, aby mě nechal žít. Upocenému dělníkovi jsou však staříkovy prosby volné. Můj dávný přítel se mu snaží vysvětlit, co pro něj znamenám. Marně. Lidská bezohlednost opět vítězí. Řidič usedá zpět do kabiny a spouští pilu. Její zuby se chystají na obtížnou práci, kterou jim můj kmen nepochybně poskytne. Lidé v barevném oblečení, kteří kolem mne jako brnění dosud neústupně stáli, svou snahu vzdávají, odemykají řetězy a rozprchávají se. Starý muž pláče a mladík ho musí vehementně držet, aby se vetché tělo sešlé stářím nesesunulo k zemi. Pila se blíží, ale já se cítím šťastný.

Ačkoli opět zvítězila lidská zloba, konečně chápu, že všichni lidé nejsou stejní. Nerozděluje je to, jak vypadají, ale liší se tím, co skrývají uvnitř. Tak jako jsou mezi lidmi protivní a bezohlední ignoranti, existují i bytosti, které z posledních sil dokáží vracet, co jim bylo dáno. Nyní už se nebojím blížících se čepelí, protože vím, že ten malý chlapec, kterému jsem kdysi obětoval svou větev, a tím ho zachránil, se do poslední chvíle snažil zachránit i můj život.

